
Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:3

Insatser mot arbetslöshet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:5 som handlar om hur Svenska kyrkan kan beskriva de insatser som görs riktat mot arbetslöshet samt hur det statistiskt går att följa denna verksamhet i utvecklingssyfte. Utskottet konstaterar att det inom Svenska kyrkan redan finns ett arbete riktat mot människor i arbetslöshet och möjlighet att samla in statistik. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:5, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:5, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2018:5 av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius, Insatser mot arbetslöshet

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet på ett enhetligt sätt kan beskrivas i syfte att utveckla verksamheten,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur statistik för Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet kan samlas in och på ett enhetligt sätt presenteras i syfte att utveckla verksamheten.

Bakgrund

Fakta om arbetslöshet i Sverige

I juli 2018 uppgick arbetslösheten i Sverige till 6 procent, vilket innebar att 339 400 personer var arbetslösa. Arbetslösheten varierar mellan olika åldersgrupper. Ungdomsarbetslösheten är högre än arbetslösheten i resten av befolkningen. Sedan år 2000 har ungdomsarbetslösheten legat högt, vilket talar för att det inte enbart är ett konjunkturproblem utan att det också finns strukturella orsaker. Höga ingångslöner kan göra det svårt för unga utan erfarenhet att få sitt första jobb. Turordningsreglerna gör att unga som precis fått en anställning får gå först när det blir sämre tider. Att många går ut gymnasieskolan utan fullständiga betyg bidrar också till problematiken. Arbetslösheten bland kvinnor är några tiondelar lägre än bland män. Bland ungdomar är den skillnaden ännu större där 12 procent av männen är arbetslösa jämfört med 8 procent av kvinnorna.

Den största skillnaden finns mellan inrikes- och utrikesfödda. Bland de som är födda i Sverige var 4 procent arbetslösa i juli 2018 jämfört med var femte utrikesfödd. Nästan hälften av alla arbetslösa är födda utanför Europa.

Den som har varit borta en längre tid från arbetsmarknaden har möjlighet att få ett introduktionsjobb. Det innebär att anställande part får ett bidrag till utbetalning av lön. Introduktionsjobb kan kombineras med studier. För de som deltagit i jobb- och utvecklingsgaranti eller är nyanlända, kan arbetsgivare få ekonomiskt stöd för att anställa någon inom vissa delar av välfärden eller hos kommunala och statliga myndigheter, så kallad extratjänst. Arbetsgivaren får då ett ekonomiskt stöd där stödet baseras på 100 procent av lönekostnaden för anställning motsvarande heltid. Extratjänst gäller för yrken inom sjukvård, äldreomsorg, funktionshinderomsorg, skola och fritidshem som är offentligt finansierade. Det gäller även för anställning hos kommunala och statliga myndigheter som inte bedriver någon affärsverksamhet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Insatser mot arbetslöshet har tidigare behandlats i kyrkomötet. Motion 2005:25 hade förslag om diakonala insatser mot arbetslöshet där kyrkostyrelsen i samråd med arbetsmarknaden, Försäkringskassan och Församlingsförbundet skulle utforma en överenskommelse om samverkan i avsikt att underlätta rehabilitering av arbetslösa och långtidssjukskrivna genom möjligheter till arbetsträning och praktikarbete inom kyrkan. Kyrkolivsutskottet menade i sitt betänkande 2005:9 att det redan fanns stora möjligheter till lokal samverkan mellan församling, arbetsförmedling och försäkringskassa när det gäller rehabilitering av arbetslösa och långtidssjukskrivna och föreslog därför avslag på motionen. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet

Under 2015–2017 genomförde Svenska kyrkans nationella nivå i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Luleå, Strängnäs och Västerås stift projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet*. Projektet initierades genom en förfrågan från Arbetsförmedlingen och Luleå stift.

Projektet har kartlagt församlingarnas/pastoratens verksamhet för människor i arbetslöshet. Detta skedde via kyrkbussarna, den nationella nivåns enkätverktyg, under åren 2014, 2015 och 2017. Frågorna ställdes till kyrkoherdar. Av 382 svarande (2014) hade 27 procent, 103 stycken, särskild verksamhet för arbetslösa. För 83 procent av församlingarna var den särskilda verksamheten erbjudande om praktik eller arbetsträning. I drygt hälften av dessa församlingar fanns en stadig verksamhet som pågått i minst fyra år. Det var oftast personer med funktionsnedsättningar och de över 25 år som varit arbetslösa i mer än sex månader, som deltog i arbetsträning, rehabilitering eller arbetslivsintroduktion. Få utrikesfödda personer fanns med i den arbetslivsinriktade verksamheten. Deltagarna hade varierande arbetsuppgifter, vilka oftast handlade om kyrkogårdsarbete, husmorsarbete, vaktmästaruppgifter, uppgifter i butik (second hand) och administration.

Projektet *Mer än jobb* har samlat material som finns tillgängligt på Svenska kyrkans intranät med arbetsgivarstöd, mallar för lokala överenskommelser med Arbetsförmedlingen, kontaktpersoner i stift, inbjudan till utbildningar, goda exempel och inspiration i form av filmer från praktikplatser i församlingar samt artiklar om projektet. Under 2016 startades facebookgruppen www.facebook.com/groups/meranjobb, för att skapa möjlighet till erfarenhetsutbyten.

Från 2018 fortsätter *Mer än jobb* som ett diakonalt utvecklingsområde på den nationella nivån till stöd för stift och församlingar som vill driva hållbar verksamhet för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Under 2016 skrevs en nationell överenskommelse mellan Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen till stöd för parterna på regional och lokal nivå för att lättare kunna etablera ett samarbete. Överenskommelsen följs årligen upp då bland annat aktuell statistik redovisas från Arbetsförmedlingen. Halvårsvis tillhandahåller Arbetsförmedlingen information om de arbetsmarknadspolitiska programbeslut som tagits för enskilda personer med placering i Svenska kyrkan. Mellan 2014 och 2017 har antalet personer i olika typer av arbetsmarknadsinsatser varierat mellan 1 100 och 1 300. Det har främst rört sig om placeringar i trygghetsanställning och lönebidrag. Arbetspraktik, arbetslivsinriktad rehabilitering, sysselsättningsplats. Särskilt anställningsstöd och instegsjobb var mer sällsynt förekommande.

Svenska kyrkans statistikinsamling

Svenska kyrkans statistikinsamling är en möjlighet till uppföljning, utvärdering, forskning och utveckling. Kyrkostatistiken började administreras på nationell nivå i början av 1970-talet. Statistiken ska innehålla både verksamhetsformer som funnits med en längre tid för att följa förändringar över tid men statistiken ska också beakta nya verksamhetsområden. Denna utökning sker dock medvetet långsamt. En förutsättning för att en statistikuppgift ska kunna följas över tid är att den räknats på samma sätt under alla år, vilket gör det möjligt att följa utvecklingen över tid.

Det som redovisas i verksamhetsstatistiken är ett urval av Svenska kyrkans verksamhet men i och med att församlingsverksamheten förändras pågår diskussioner om att ta med fler eller andra verksamheter såsom exempelvis specifik diakoni. Men frågor behöver utredas om vad som är möjligt att mäta med hög kvalitet i data och utan risk för att sekretess röjs inom exempelvis själavård och diakonalt arbete. Det som i dagsläget går att se är att den öppna verksamheten för vuxna, där mycket inrymmer en tydlig diakonal dimension, har ökat med 50 procent det senaste decenniet.

Statistik för Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet ingår inte i den löpande verksamhetsstatistiken, däremot kan den undersökas genom att regelbundet ställa frågor i den enkät som riktar sig till Svenska kyrkans anställda och förtroendevalda, i den nationella nivåns enkätverktyg, kyrkbussarna om det är önskvärt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:5.

Utskottet konstaterar att det inom Svenska kyrkan redan finns ett arbete som riktar sig till människor i arbetslöshet. Genom bland annat projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* finns ett bra stöd från nationell nivå till stift och församlingar. Goda exempel, utbildningar, arbetsgivarstöd, mallar med mera finns samlat på Svenska kyrkans intranät. Genom nationell nivåns enkätverktyg, kyrkbussarna finns möjlighet att kartlägga verksamheten. Utifrån det arbete som redan sker föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:5 i sin helhet.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Lundgren, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Johannes Ekström, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Marcus Lagerroos, Katarina Ramnerö Ödestad, Kjell O Lejon, Bertil Olsson, Bengt Olsson och Catrin Björkman.

Biskoparna Åke Bonnier och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag vill uttrycka en särskild mening till förmån för förslaget i motion 2018:5.

Motionens tanke, uttryckt i två att-satser, är att beskrivning och statistikpresentation av Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet ska göras på ett sådant sätt att de goda exemplen kan tjäna som inspirationskällor.

Utskottet anser att det som motionärerna föreslår är tillgodosett genom de insatser som redan görs inom Svenska kyrkan. Bland annat beskrivs i bakgrundsbeskrivningen, via kyrkbussen (2014), att 27 procent av församlingarna hade särskild verksamhet för arbetslösa. Det är bra. Men det är ändå värt att notera att en majoritet, 73 procent av församlingarna, inte redovisade någon sådan verksamhet. Där ser åtminstone jag den klara förbättringsmöjlighet som motionens förslag syftar till. Om det nu var så att motionärernas förslag skulle anses vara tillgodosedda genom befintlig verksamhet, så borde utskottet i sitt ställningstagande till motionen åtminstone ha kommit till slutsatsen att den skulle kunna anses vara besvarad. Något annat ställningstagande är enligt min mening faktiskt märkligt.

Bengt Olsson